

И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети жана Ж. Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин алдындагы педагогика илимдеринин доктору (кандидаты) окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн уюштурулган Д 13.23.675 диссертациялык кеңешинин алдын ала коргоо жыйынынын № 7/1

ПРОТОКОЛУ

7-май, 2024-жыл

Бишкек шаары

Катышкандар:

1	Чоров Маматкан Жетимишович	п.и.д., 13.00.02
2	Раимкулова Ажарбүбү Супуровна	п.и.д., 13.00.02
3	Чалданбаева Айгуль Кушчубековна	п.и.д., 13.00.02
4	Мамбетакунов Эсенбек	п.и.д., 13.00.02
5	Бабаев Доолотбай Бабаевич	п.и.д., 13.00.08
6	Болджурова Ишенкуль Садыковна	п.и.д., 13.00.08
7	Субанова Мейлкан Субановна	п.и.д., 13.00.02
8	Байсеркеев Аскарбек Эсенович	п.и.д., 13.00.02
9	Мааткеримов Нурсапар Оролбекович	п.и.д., 13.00.02
10	Сатыбекова Майрамкул Абдыкуловна	п.и.к., 13.00.02

Диссертациялык кеңештин төрагасы: педагогика илимдеринин доктору, профессор Чоров М. Ж.

Диссертациялык кеңештин окумуштуу катчысы: педагогика илимдеринин доктору, доцент Чалданбаева А. К.

УАКтын төрагасынын буйругу менен бекитилген диссертациялык кеңештин 15 мүчөсүнөн 10 мүчөсү катышууда, алардын ичинен 4 мүчөсү, талкууланып жаткан диссертациянын багыты боюнча илимдин докторлору. Кеңештин жыйынын ачуу сунушу бар.

Күн тартиби:

Издөнүүчү Анарбекова Мариябүбү “Болочок мугалимдердин орто мектепте физика боюнча класстан тышкары иштерди уюштуруу компетенттүүлүгүн калыптандыруу” аттуу темадагы 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты илимий даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясынын алдын ала коргоосу.

Диссертациялык иш И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин физика жана аны окутуунун технологиясы кафедрасында аткарылган.

Илимий жетекчи: КР УИАнын корреспондент-мүчөсү, Ардактуу академиги, педагогика илимдеринин доктору, профессор, Мамбетакунов Эсенбек.

Төрага: Диссертациянын негизги мазмунун, жоболорун баяндап берүү үчүн сөз изденүүчүгө берилет (Докладдын тексти тиркелет).

Төрага: Доклад бүттү. Эми суроолорго өтөбүз. Кимде кандай суроолор бар?

Төрага: Сөз Бабаев Дөөлөтбай Бабаевичке берилет.

Бабаев Д. Б. - педагогика илимдеринин доктору, профессор:

1-суроо: Тактоо иретинде суроом авторефераттагы 20-21-бетте турган таблицаларда берилген сандар эмнени чечмелейт ошондон айтып берсеңиз мисалы?

2-суроо: Класстан тышкары иштерди уюштурууда кандай компетенттүүлүктөрдү калыптандырдыңыз?

Изденүүчү: Дөөлөтбай Бабаевич суроонуз үчүн рахмат!

1. 7-таблицада көрүнүп тургандай, студенттердин физикалык кечени өткөрүү боюнча билгичтиктеринин көрсөткүчтөрү боюнча ээ болгон толуктук коэффициенттеринин орточо мааниси $\eta = 1,25$ болду. Мындай өсүш биз сунуштаган көрсөтмөлөрдүн эффективдүүлүгүн көрсөтүп, студенттердин физикалык кечени өткөрүү боюнча билгичтиктеринин тиешелүү деңгээлде калыптангандыгын далилдейт.

Ошондой эле 10-сүрөттө физикалык кечени өткөрүү боюнча студенттердин билгичтиктеринин көрсөткүчтөрүнүн гистограммасы көрсөтүлдү.

2. Мугалимдерди даярдоого компетенттүү мамиле жасоо, башкача айтканда физика мугалимдеринин компетенттүүлүктөрүн аныктоо боюнча айрым иштер аткарылган. Алсак профессор Э. Мамбетакунов физика мугалимдеринин жалпы жана кесиптик компетенттүүлүктөрүн төмөнкүдөй бөлүктөргө бөлүп сунуштаган: социалдык-экономикалык, маданий компетенттүүлүк; илимий-теориялык компетенттүүлүк, психолого-педагогикалык компетенттүүлүк, кесиптик-технологиялык компетенттүүлүк.

Биз өз изилдөөбүздө физика мугалимдеринин окуучулардын класстан тышкаркы иштерин уюштуруу боюнча компетенттүүлүктөрүн аныктоону максат кылып койдук. Натыйжада, класстан тышкаркы иштерди (КТИ) уюштуруу боюнча мугалимдин компетенттүүлүгүнүн түзүлүшүн өзүнчө система катары карап, анын төмөнкүдөй структуралык элементтерин бөлүп алдык: КТИнин максатын аныктоо; КТИнин түрлөрүн жана мазмунун билүү; КТИни пландаштыруу; КТИни уюштурууга даярдык көрүү; КТИни уюштуруу; КТИнин жыйынтыгын чыгаруу, баалоо; КТИни уюштурууну жакшыртуу максатында түзөтүүлөрдү киргизүү. Диссертациялык иште аталган компетенттүүлүктөрдүн мазмуну мүмкүн болушунча ачылып берилди. Алардын, айрымдарынын кай бир маселелери диссертациянын кийинки главалары менен параграфтарында толук ачылып, мисалдар менен бышыкталды. Ушул эле параграфта студенттердин болочок мугалимдердин класстан тышкаркы иштерди уюштуруу компетенттүүлүктөрүн калыптандыруунун этаптары сунуш кылынды.

Төрага: Сөз Раимкулова Ажарбүбү Супуровнага берилет.

Раимкулова А. С. - педагогика илимдеринин доктору, профессор:

1-суроо: Социалдык экономикалык компетентүүлүк боюнча толуктап жооп берсеңиз?

2-суроо: Чет жактагы мектептер боюнча баяндамада айтып өттүңүз, демек аталган мектептерде изилдөөнү жүргүзгөн учурда кайсы компетенцияларды өркүндөттүңүз?

Изденүүчү: Ажарбүбү Супуровна сурооңуз үчүн рахмат!

1. Социалдык-экономикалык билим берүү мугалимдерин даярдоодогу компетенциялар жана компетентүүлүктөр тууралуу да бир катар изилдөөлөр жүргүзүп келет.

2. Чет жактагы мектептерде жалпы эле физикалык билим берүүнүн, ошондой эле физика мугалимдерин даярдоонун, ал процесстерге компетенттүү мамиле жасоонун абалы талданды. Мисал катары физикалык кружоктун мазмунун жана аткаруу тартибин тезис түрүндө сунуштаганбыз.

Физикалык кружок – бул сабактан сырткаркы убакта окуучулардын чыгармачылык жөндөмдүүлүктөрүн өркүндөтүүнүн негизги формасы. Максаты – окуучулардын физикалык, техникалык билимдерин тереңдетүү, чыгармачылык жөндөмдүүлүктөрүн өнүктүрүү, теориялык билимдерин, билгичтиктерин жана көндүмдөрүн күндөлүк турмушта колдоно билүүгө үйрөтүү болуп саналат.

Милдети – окуучулардын табигый кубулуштарды таанып билүү кызыкчылыктарын өркүндөтүү, илим менен техниканын, технологиялардын жетишкендиктери менен тааныштыруу, физика-техникалык закондорго негизделген эксперименттик изилдөөлөрдүн маңызын окуучуларга жеткирүү болуп эсептелет. Мектеп практикасында физикалык кружоктун төмөнкүдөй түрлөрү колдонулат: физикалык, физика-техникалык, техникалык. Класстан тышкары иштердин кандай гана түрү болбосун, аларды уюштуруунун ар биринин өзүнө тиешелүү талаптары бар: кружокту өткөрүү учурунда окуучуларды эмгекти коргоо эрежелери менен тааныштыруу; кружоктун максатына жараша анын ишин пландаштыруу; физика мугалими тарабынан түзүлгөн кружоктун планынын мектеп жетекчилиги тарабынан бекитилишинин негизинде бүгүнкү күндө пайдалуу жагын көрсөтүүдө.

Төрага: Сөз Сатыбекова Майрамкул Абдыкуловнага берилет.

Сатыбекова М. А. - педагогика илимдеринин кандидаты, профессор:

Жалпы физиканын стандартында компетентүүлүктүн 2 түрү көрсөтүлүп жүрөт негизги жана предметтик компетентүүлүктөр деп, сиз кошумча социалдык-экономикалык компетентүүлүктөр деп айтып жатасыз. Демек жогоруда аталган компетентүүлүктөр канчалык деңгээлде ишке ашты же болбосо бүгүнкү күндө 12 жылдык билим берүү системасына өтөбүз деп жатабыз ошон үчүн дагы кошумча компетентүүлүктөрдү кошсо болобу, сиздин оюңуз кандай?

Изденүүчү: Майрамкул Абдыкуловна сурооңуз үчүн рахмат!

Кийинки мезгилдерде окуучулардын физика предметине болгон кызыгуулары төмөндөп баратканы белгилүү. Ошондуктан биздин оюбузча кошумча компетенциялар менен иштеп кошсок жакшы жыйынтыгын берет деген ойдомун.

Төрага: Сөз Болджурова Ишенкуль Садыковнага берилет.

Болджурова И. С. - педагогика илимдеринин доктору, доцент:

1-суроо: Авторефераттагы белгиленген санарип Кыргызстан боюнча концепциясын белгилепсиз, ошол канчалык деңгээлде аткарылды?

2-суроо: Санариптик компетенция боюнча карап чыктыңызбы?

3-суроо: Физика боюнча Кембридж стандарттарын карап чыктыңызбы?

Изденүүчү: Ишенкуль Садыковна сурооңуз үчүн рахмат!

1. Санарип Кыргызстан концепциясынын аткарылуусу боюнча бүгүнкү күндө жасалма интеллект платформасы боюнча биздин өзүбүздүн И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин физика жана аны окутуунун технологиясы кафедрасында атайын студенттер үчүн өз алдынча иштер уюштурулуп анын негизинде жакында эле жакынкы кошуна өлкөлөргө барып конкурстарга катышып байгелүү орундарды ээлеп келишти.

2. Санариптик компетенциялар - күнүмдүк жана кесиптик ишмердүүлүктө маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдонуу боюнча билимдердин жана көндүмдөрдүн минималдуу талап кылынган деңгээли. Анын түрлөрүнүн бирин карап көрсөк: санариптик керектөө - ар кандай санариптик ресурстарды (интернет, социалдык тармактар,) колдонууга алып келген белгилүү бир турмуштук кырдаалдардын чегинде санариптик компетенцияларды колдонуу. Мисалы: физика предметин окутууда анимацияларды, виртуалдык лабораториялык иштерди аткаруу ж.б.

3. Кембридж стандартын карап чыгуу боюнча берген сунушуңузду эске алабыз.

Төрага: Сөз Чалданбаева Айгуль Кушчубековнага берилет.

Чалданбаева А. К. - педагогика илимдеринин доктору, доцент:

1-суроо: Изилдөөнүн эксперименттик бөлүгүндөгү билгичтиктер жөнүндө алынган талдоолордун жыйынтыктары көрсөтүлүп турат, ал эми көндүмдөр жөнүндө жыйынтык алууну да эске алдыңызбы? Анткени авторефератта билгичтиктер жана көндүмдөр деп берилиптир.

Изденүүчү: Айгуль Кушчубековна сурооңуз үчүн рахмат!

1. Ар кандай кружоктордо, кечелерде пайдаланууга арналган кыргыз тилиндеги материалдар жок болгондугуна байланыштуу, студенттердин кыйналгандыгы практикадан көрүндү. Ошондуктан студенттерге жана окуучуларга арналган окуу материалдарын түзүп чыгууну көздөдүк. Ал материалдарды тандоодо окуучулардын жаш өзгөчөлүгү, класстан тышкаркы иштердин түрлөрү, физикалык билим-билгичтиктердин мүнөзү, татаалдыгы, аларды өздөштүрүүнүн методикалык жолдору эске алынды. Окуу материалдары студенттер алган теориялык маалыматтарды практика менен байланыштырууга жардам берет. Ал эми теория менен практикадан алган билим билгичтиктерин бышыктоо иши педагогикалык практика учурунда жүргүзүлөт. Анын себеби сабакта алынган теориялык билимдерди практикада колдонуу боюнча иштердин аткарылбагандыгы болуп эсептелет. Окуучулардын андай көндүмдөрү физика сабагынан башка, класстан тышкаркы убакта аткарылуучу иштер аркылуу калыптанары жана өнүгүүлөрү далилденди.

Төрага: Чоров Маматкан Жетимишович - педагогика илимдеринин доктору, профессор:

1-суроо: Акыркы жылдары физика предметине кызыккан окуучулардын саны төмөндөп кеткен эле. Бирок салыштырмалуу жакынкы аралыкта физика адистигине тапшырып окугандардын саны өстүп келе жатканы белгилүү, буга кандай себептер бар ошону айтып берсеңиз?

Изденүүчү: Маматкан Жетимишович сурооңуз үчүн рахмат! Кийинки жылдары биздин факультетибизге физика адистигине тапшырып келген студенттердин санынын көбөйгөндүгүнүн бир себеби айлык маянасынын көбөйгөндүгү жана класстан тышкары иштерди заманбап технологиянын жардамында уюштурулуп өткөрүлүп жаткандыгын белгилесек болот. Ошондой эле виртуалдык лабораториялык иштердин жолго коюлгандыгында.

Төрага: Эксперттерге кезек келди. Сөз Бабаев Дөөлөтбай Бабаевичке берилет.

Бабаев Д. Б. - педагогика илимдеринин доктору, профессор:

Кыргыз Республикасында 2021-2040-жылдары билим берүүнү өнүктүрүүнүн стратегиясында ЖОЖдо компетенттүү адистерди даярдоого өзгөчө көңүл бурулган. Таалим-тарбия ишиндеги жүргүзүлүп жаткан реформалар педагогикалык жогорку окуу жайларда болочок мугалимдерди кесиптик жактан даярдоонун сапатын жогорулатууну жана аларды жаңы кабыл алынган мамлекеттик стандарттын эске алган. Келечектеги физика мугалимдерин даярдоонун жогорку сапатына жетүү үчүн алардын кесиптик компетенттүүлүгүн, педагогикалык ишмердүүлүгүн өнүктүрүүгө, адистик жактан кесипкөйлүлүгүн калыптандырууга өбөлгө түзүүчү төмөндөгү өзгөчөлүктөрдү эске алган. Алар физиканы окутуунун методикасы курсунун теориялык-методологиялык жана илимий-методикалык негиздери; физиканы окутуу процессинин маалыматтык-коммуникациялык жактан камсыздалышы; физика боюнча окуучулардын класстан тышкаркы окуу ишмердүүлүгүн уюштурууга өзгөчө маани берүү. Чынында класстан тышкаркы иштерди заманбап технологиянын жардамысыз уюштуруу кыйын. Жогоруда айтылгандардын негизинде М. Анарбекова тарабынан жүргүзүлгөн көп жылдык илимий-педагогикалык изилдөө абдан актуалдуу жана өз убактысында физика мугалимдери үчүн керектүү деп корутундулоого болот. Бул жумушту коргоого сунуштаймын.

Төрага: Сөз Мааткеримов Нурсапар Оролбековичке берилет.

Байсеркеев А. Э. - педагогика илимдеринин доктору, доцент:

Авторефератта мен берген мүчүлүштүктөр боюнча бир топ түзөтүүлөр болгон. Бирок кайрадан бир аз мүчүлүштүктөр жаралган: мисалы, авторефераттагы таблица жана сүрөттөрдүн жайгашуусундагы симметриялуулукту жободо берилгендей туура сактоо керек. Токтосун Орозбаков деп ката жазылып калган Орозобаков деп оңдоп жазыңыз. Аталган мүчүлүштүктөрдү жойгондон кийин гана коргоого сунуштоого болот.

Төрага: Сөз Байсеркеев Аскарбек Эсеновичке берилет.

Байсеркеев А. Э. - педагогика илимдеринин доктору, доцент:

Мен берген эски сунуштар менен азыркыны салыштырууда сунуштар толугу менен аткарылган. Бул иштин аткарылышы жана илимийлүүлүгү абдан жакшы. Кыргыз физик окумуштууларынын эмгектери эске алынганы кубанарлык. Белгилеп айтып кетсем изилдөөчүнүн жарыяланган эмгектери 2012-жылдан башталгандыгы көрүнүп турат. Ошондуктан изилдөөчүнүн тажрыйбасы жетиштүү жана ишенимдүү түрдө далилдеп берип жатат. Коргоого сунуштаймын.

Төрага: Талкууга кезек келди. Кимде кандай ойлор, сунуштар бар. Сөз профессор Болджурова Ишенкуль Садыковнага сөз берилет.

Болджурова И. С. - педагогика илимдеринин доктору, профессор: Менин сунушум авторефераттын 7-бетиндеги система деген сөздү карап көрсөнүз. Мен система деген сөздөн абдан корком да, ошондуктан система дегендин физикалык маңызы эмнеде ошону белгилөө керек. Класстан тышкаркы иштерди уюштуруунун заманбап технологиянын жардамында аткарылуусуна маани берсеңиз, мисалы жасалма интеллект, санарип мугалимдерди, санарип окуучуларды даярдоону жолго коюуну эске алуу керек. Негизинен автореферат абдан жакшы.

Төрага: Сөз илимий жетекчиси КР УИАнын корреспондент мүчөсү, Ардактуу академиги, педагогика илимдеринин доктору профессор, Мамбетакунов Эсенбек агайга берилет.

Мамбетакунов Э. - педагогика илимдеринин доктору, профессор:

Урматтуу төрага, диссертациялык кеңештин мүчөлөрү жана кесиптештер. Анарбекова Мариябүбү тажрыйбалуу окутуучу. Изилдөөнүн чеги жок, каралбаган суроолор боюнча кийин дагы изилдөөлөр болот деп ойлойм.

Диссертациялык ишти жакшы талдап бердиңиздер, рахмат. Анарбекова Мариябүбүнүн диссертациялык ишин коргоосун колдоп берүүнүздөрдү суранам.

Төрага: Изденүүчү Анарбекова Мариябүбү “Болочок мугалимдердин орто мектепте физика боюнча класстан тышкаркы иштерди уюштуруу компетенттүүлүгүн калыптандыруу” деген темада 13.00.02-окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн диссертациясын алдын ала коргоого коюлган диссертациясы боюнча И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети менен Ж. Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин алдындагы педагогика илимдеринин доктору (кандидаты) окумуштуулук даражасын ыйгаруу боюнча уюштурулган Д 13.23.675 диссертациялык кеңешинин жыйынынын

К О Р У Т У Н Д У С У

I. Изилдөө темасынын актуалдуулугу. Кыргыз Республикасында 2021-2040-жылдары Билим берүүнү өнүктүрүүнүн стратегиясында ЖОЖдо компетенттүү адистерди даярдоого өзгөчө көңүл бурулган. Таалим-тарбия

ишиндеги жүргүзүлүп жаткан реформалар педагогикалык жогорку окуу жайларда болочок мугалимдерди кесиптик жактан даярдоонун сапатын жогорулатууну жана аларды жаңы кабыл алынган мамлекеттик стандарттын талаптарына ылайык келтирүүнү шарттоодо.

Жогоруда аталган мамлекеттик документтер менен катар жогорку окуу жайларда санариптик билим берүүнү өркүндөтүү маселеси сунушталган. «Санарип Кыргызстан 2019-2023» концепциясынын 4.1. пунктунда көрсөтүлгөндөй санарипти өздөштүрүүнү өркүндөтүү, компьютердик технология боюнча компетенттүүлүктөрүн калыптандырууга жараша болору белгиленген.

Жогорку окуу жайларда компетенттүү мугалимдерди даярдоо процесси жогоруда көрсөтүлгөн мамлекеттик документтердин талаптарын аткаруунун зарыл болгон бир жолу катары каралууга тийиш. Изилдөөлөр жана тажрыйба көрсөткөндөй бул процессте айрым жетишкендиктер менен катар көйгөйлүү маселелер да арбын. Мисалы, физика мугалимдерин даярдоодо класстан тышкаркы иштерге анча көңүл бурулбай калгандыктан, аларды келечектеги педагогикалык иштеринде натыйжалуу пайдалануусунда кыйынчылыктарга дуушар болуп жаткандыгын практика көрсөтүүдө.

Бул проблемалар боюнча биздин өлкөдө бир нечелеген докторлук (Э. Мамбетакунов, Д. Бабаев, Н. О. Мааткеримов, У. Э. Мамбетакунов, Ш. Ж. Курманкулов, А. Э. Байсеркеев) жана кандидаттык диссертациялар корголгон. Аларда окуучулардын физика боюнча класстан тышкаркы иштерин уюштуруу жөнүндөгү айрым гана маалыматтар болбосо, атайын изилдөөнүн предмети катары каралган эмес. Мугалимдерди даярдоого компетенттүү мамиле жасоо, башкача айтканда физика мугалимдеринин компетенттүүлүктөрүн аныктоо боюнча айрым иштер аткарылган. Алсак профессор Э. Мамбетакунов физика мугалимдеринин жалпы жана кесиптик компетенттүүлүктөрүн төмөнкүдөй бөлүктөргө бөлүп сунуштаган: социалдык-экономикалык, маданий компетенттүүлүк; илимий-теориялык компетенттүүлүк, психолого-педагогикалык компетенттүүлүк, кесиптик-технологиялык компетенттүүлүк¹. Бирок, кесиптик-технологиялык компетенттүүлүктүн курамына да мугалимдин физика боюнча класстан тышкаркы иштерди өткөрүү компетенттүүлүгү өз алдынча кошулбай калган. Ошондуктан аталган проблеманы изилдөө актуалдуу экендиги ачык көрүнүп турат.

Биз өз изилдөөбүздө алгач физика мугалимдеринин окуучулардын класстан тышкаркы иштерин уюштуруу боюнча компетенттүүлүктөрүн аныктоону максат кылып койдук. Ал үчүн профессор Д. Б. Бабаевдин, А. В. Усова менен В. В. Заявьяловдун жана И. Я. Ланинанын, С. Г. Ковалеванын, Е. А. Селезнева, В. Н. Апроскина, Х. С. Юсупов жана башкалардын эмгектерин окуп-үйрөнүүгө туура келди.

Азыр компетенттүүлүккө негизделген билим берүү дүйнөлүк масштабдагы идеология катары жер шарынын бардык аймактарын камтый баштады. Анын негизин окутууда билим берүүгө карата пайда болгон жаңы парадигмалар түзгөнү белгилүү. Алардын бири катары окуучулардын өз

алдынча билим алууга, өздүк рефлексиясын пайда кылууга жана өстүрүүгө багытталган окутууну саноого болот.

Бул актуалдуу, көйгөйлүү маселени чечүүнүн багыты катарында диссертациялык изилдөөнүн темасы “Болочок мугалимдердин орто мектепте физика боюнча класстан тышкаркы иштерди уюштуруу компетенттүүлүгүн калыптандыруу” – деген аталышта тандалып алынды.

Изилдөө темасынын мекемелердин илимий-изилдөө иштеринин планы менен байланышы. Диссертациялык иштин темасы И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин илимий-изилдөө иштеринин тематикалык планына менен тыгыз байланышта аткарылды.

II. Изилдөөнүн максаты: Орто мектепте физика предмети боюнча окуучулардын класстан тышкаркы иштерин уюштурууга компетенттүү мугалимдерди даярдоонун мазмунун аныктоо, ал процессти ишке ашыруунун технологияларын иштеп чыгуу жана педагогикалык ЖОЖдун практикасына киргизүүнүн жолдорун сунуш кылуу.

III. Коюлган максатка ылайык изилдөөдө төмөнкүдөй милдеттер коюлду.

1. Кыргыз Республикасында физика мугалимдерин даярдоонун абалын жана алардын класстан тышкаркы иштерди уюштурууга зарыл болгон компетенттүүлүктөрүнүн системасынын мазмунун изилдөө.

2. Физика боюнча өткөрүлүүчү класстан тышкаркы иштердин системасынын түзүтүлүштүк элементтерин аныктоо жана алардын учурдун талабына туура келген мазмунун тактоо, толуктоо.

3. Болочок физика мугалимдеринин окуучулардын класстан тышкаркы иштерин уюштуруу боюнча компетенттүүлүктөрүн калыптандырууга арналган атайын курсту, окуу материалдарын, окутуу жана үйрөтүү технологияларын түзүү, аларды жогорку окуу жайлардын практикасына киргизүү.

4. Аталган проблема боюнча даярдалган илимий-методикалык көрсөтмөлөрдүн эффективдүүлүгүн текшерүү максатында педагогикалык эксперимент жүргүзүү жана анын жыйынтыктарын талдоо.

IV. Изилдөөдөн алынган натыйжалардын илимий жаңылыгы төмөнкүлөрдөн турат:

Орто мектептин физика мугалиминин класстан жана мектептен тышкаркы иштерди уюштуруу компетенттүүлүгүнүн түзүлүшү система катары каралып, анын элементтеринин мазмуну аныкталды; физика боюнча класстан тышкаркы иштердин заманбап талаптарга туура келген системасы такталды; мектеп мугалимдеринин бул процессти уюштуруудагы мүнөздүү кемчиликтери аныкталып, алардын пайда болуу себептери такталып, аларды жоюунун илимий-методикалык жолдору иштелип чыкты. Аталган проблема боюнча атайын курстун программасы жана мазмуну иштелип чыкты, анын адаптацияланган варианты И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин жана башка университеттердин окуу процессине киргизилди. Сунушталган илимий-методикалык иштер педагогикалык

экпериментте текшерилди жана алынган натыйжалар талданып, жыйынтыгынын эффективдүүлүгү илимий жактан тастыкталды.

V. Алынган натыйжалардын практикалык маанилүүлүгү:

Болочок мугалимдердин орто мектеп окуучуларын физика боюнча класстан тышкаркы иштерин уюштуруу компетенттүүлүгүн калыптандырууга карата иштелип чыккан жоболор, аны ишке ашыруу технологиялары, мамлекеттик тилде жазылган окуу материалдардын үлгүлөрү, технологиялык көрсөтмөлөр, жогорку окуу жайларынын окутуучулары жана студенттер тарабынан, ошондой эле физика мугалимдеринин кесиптик-технологиялык квалификациясын жогорулатуучулар тарабынан натыйжалуу колдонулушу менен аныкталат. Окуучулардын физика боюнча класстан тышкаркы иштерин уюштуруу методдорун, мыйзам ченемдерин так өздөштүрүү, алардын коомдук кубулуштарды иликтеп билүүгө тийгизген оң таасири жана айрым атайын маалыматтарды оңой окуп үйрөнүүгө шарт түзгөндүгү менен аныкталат. Ошондой эле изилдөөнүн жыйынтыктарын орто мектептерде, гимназияларда, жалпы эле таалим-тарбия иштерин натыйжалуу өткөрүүгө түздөн түз пайдаланса болот.

VI. Диссертациянын натыйжаларынын басылып чыгарылышы.

Изилдөөнүн негизги илимий натыйжалары КР Билим берүү жана илим министирлигинин грифи менен 1 окуу куралы, 3 окуу-методикалык колдонмодо жана 20 илимий-методикалык макалаларда жарыяланган. Анын ичинен 4 макала Россиядагы РИНЦ системасына кирген журналдарда, ал эми 17 макала КР УАКтын тизмесиндеги илимий журналдарда жарык көргөн.

- 1. Анарбекова, М.** Орто мектепте физика боюнча класстан тышкаркы иштерди уюштуруу. – Б.; И. Арабаев атындагы КМУ 2018. – 75 б.
- 2. Анарбекова, М., Шамырканова, З.Б.** Физика боюнча демонстрациялык тажрыйбалар –Б.; И. Арабаев атындагы КМУ, 2012. – 116 б.
- 3. Анарбекова, М., Шамырканова, З.Б.** Физика боюнча үй тапшырмасында жасалуучу куралдар жана тажрыйбалар –Б.; И. Арабаев атындагы КМУ, 2014. – 244 б.

Илимий-методикалык макалалар

- 4. Анарбекова, М.** Мектеп физикасы боюнча класстан тышкаркы иштер [Текст] / М. Анарбекова // И.Арабаев атындагы КМУнун жарчысы, 2014. – 15-19 б.б.
- 5. Анарбекова, М.** Класстан тышкаркы иштерди уюштуруудагы физикалык кружоктун ролу [Текст] / М. Анарбекова // И.Арабаев атындагы КМУнун жарчысы, 2014. 16-20 б.б.
- 6. Анарбекова, М.** Физика боюнча лабораториялык иштерди өткөрүүдө окуучулардын өз алдынча иштерин уюштуруу [Текст] / М. Анарбекова, М.К. Койчуманов // И.Арабаев атындагы КМУнун жарчысы, Бишкек, 2014. – 50-52 б.б.
- 7. Анарбекова, М.** Орто мектепте физика боюнча класстан тышкаркы иштерди уюштуруунун мааниси жана ролу [Текст] / М. Анарбекова, М.К. Койчуманов // – Эл агартуу. № 3, 4, 2015. – 12-17 б.б.

- 8. Анарбекова, М.** Физика боюнча класстан тышкары иш чаралардын чегинде окуучулардын чыгармачылык жөндөмдүүлүктөрүн арттыруу кечелери [Текст] / М. Анарбекова, М.К. Койчуманов. // – Түркстан, 2015. – 59-62 б.б.
- 9. Анарбекова, М.** Орто мектепте физика боюнча класстан тышкаркы иштерди уюштуруу өзгөчөлүктөрү [Текст] / М. Анарбекова // Ж. Баласагын атындагы КУУнун жарчысы. 2015. – 135-141 б.б.
- 10. Анарбекова, М.** Класстан тышкаркы иштерде окуучулардын чыгармачылык жөндөмдүүлүгүн калыптандыруу [Текст] / М. Анарбекова // Известия ВУЗов Кыргызстана, 2016. – №5. – 146-147 б.б.
<https://www.elibrary.ru/item.asp?id=26180086>
- 11. Анарбекова, М.** Орто мектептерде физика боюнча класстан тышкаркы иштерди жүргүзүүнүн милдеттери, формалары жана мазмуну [Текст] / М. Анарбекова // Известия ВУЗов Кыргызстана, –2016 .–№ 5. –148-150 б.б.
<https://www.elibrary.ru/item.asp?id=26180087>
- 12. Анарбекова, М.** Интеграция воспитания и обучения во внеклассной работе как фактор формирования профессиональной компетентности будущих учителей физики [Текст] / М. Анарбекова // Вестник современной науки. Научно – теоретический журнал. – Волгоград 2016. – № 6-2(18). – С. 30-33.____
<https://www.elibrary.ru/item.asp?id=26563706>
- 13. Анарбекова, М.** Орто мектепте физика боюнча класстан тышкаркы иштердин системасы [Текст] / М. Анарбекова // И.Арабаев атындагы КМУнун Жарчысы, 2016.- 224-226 б.б.
- 14. Анарбекова, М.** Этапы и виды формирования профессиональной компетентности будущих учителей физики [Текст] / М. Анарбекова // Вестник современной науки. Научно-теоретический журнал. – Волгоград, 2016. – № 6-2(18). – С. 34-83. <https://elibrary.ru/item.asp?id=26563707>
- 15. Анарбекова, М.** Содержание, формы и функции внеклассной работы по физике в средних школах [Текст] / М. Анарбекова // ИЗВЕСТИЯ ВУЗОВ КЫРГЫЗСТАНА ISSN: 1694-7681. – № 5, 2016. – С. 148-150.
<https://elibrary.ru/item.asp?id=26180087>
- 16. Анарбекова, М.** Формирование творческих способностей учащихся во внеклассное время [Текст] / М. Анарбекова // ИЗВЕСТИЯ ВУЗОВ КЫРГЫЗСТАНА ISSN: 1694-7681. – № 5. – 2016 – С. 146-147.
<https://elibrary.ru/item.asp?id=26180086>
- 17. Анарбекова, М.** Внеклассная работа и ее значение при формировании профессиональной компетенции будущих учителей физики [Текст] / М. Анарбекова // Молодой ученый. Международный научный журнал Спецвыпуск Бекбоевские чтения. – Казань, 2017. – № 4-1 (138). – С. 20-22.
<https://www.elibrary.ru/item.asp?id=28395347>
- 18. Анарбекова, М.** Физикалык кечелерди өткөрүүдө физика кафедрасынын тарыхы жана ролу [Текст] / М. Анарбекова // Известия ВУЗов Кыргызстана. – 2017. – № 5-2. – 6-8 б.б. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=29958888>
- 19. Анарбекова, М.** Физика мугалимдерин даярдоодо физикалык кеченин ролу [Текст] / М. Анарбекова // И.Арабаев атындагы КМУнун Жарчысы. – 2018. IX Эл аралаык илимий-практикалык симпозиум. – 95-99 б.б.

- 20. Анарбекова, М.** Физика мугалимдеринин профессионалдык комперенцияларын калыптандыруу [Текст] / М. Анарбекова, Р.У. Исаева // Вестник КГУСТА им.Н.Исанова. – 2019. – № 3 (65). – 451-457 б.б. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=41754835>
- 21. Анарбекова, М.** Физика боюнча класстан тышкаркы иштер жана анын окуучулардын билимдерин жогорулатуудагы мааниси [Текст] / М. Анарбекова, Р.У. Исаева // Наука новые технологии и инновации Кыргызстана, 2019. – №5. – 102-105 б.б. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=42416745>
- 22. Анарбекова, М.** Кыргыз Республикасында физика мугалимдерин даярдоонун теориядагы жана практикадагы абалы [Текст] / М. Анарбекова, Р.У. Исаева // Кыргыз билим берүү академиясынын кабарлары, 2020. – № 2 (51). – 185-190 б.б. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=42332075>
- 23. Анарбекова, М.** Проблемы внеклассной работы будущих учителей при прохождении педагогической практики [Текст] / М. Анарбекова // Бюллетень науки и практики. – 2021. Т.7. – № 9. – 581-585 б.б. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=46616894>
- 24. Анарбекова, М.** Методологические основы формирования компетенции будущего учителя физики в осуществлении внеклассной работы [Текст] / М. Анарбекова // Актуальные вопросы образования и науки (Научный журнал Архангельск), 2021. – № 1 (71). – С. 11-14. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=44821474>
- 25. Анарбекова, М.** Болочок физика мугалиминин класстан тышкаркы иштерди аткаруу компетенциясын калыптандыруунун методологиялык негиздери [Текст] / М. Анарбекова, Д.К. Жекшенбаев // Известия ВУЗов Кыргызстана, 2022. – № 2. – 85-88 б.б. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=48485773>
- 26. Анарбекова, М.** Болочоктогу физика жана биология мугалимдеринин предметтик компетенттүүлүктөрүн калыптандырууда кесипке багытталган класстан тышкаркы иштердин мааниси [Текст] / М. Анарбекова // Наука, новые технологии и инновации Кыргызстана, 2022. – № 8. – 116-119 б.б. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=49996159>
- 27. Анарбекова, М.** Болочок мугалимдерге физика боюнча класстан тышкаркы иштерди уюштуруудагы экскурсиянын мааниси [Текст] / М. Анарбекова // И Арабаев атындагы КМУнун Жарчысы, 2023 340-343 б.б.

VII: Анарбекова Мариябүбүнүн "Болочок мугалимдердин орто мектепте физика боюнча класстан тышкаркы иштерди уюштуруу компетенттүүлүгүн калыптандыруу" деген темада 13.00.02-окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн диссертациясын өз алдынча аткарылган илимий иш катары эсептөөгө жарайт жана жаңы илимий натыйжаларды камтыйт.

VIII. Диссертациялык кеңештин эксперттери сунуш кылган документтерин карап чыгып, И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети менен Ж. Баласагын атындагы Кыргыз улуттук

университетинин алдындагы педагогика илимдеринин доктору (кандидаты) окумуштуулук даражасын ыйгаруу боюнча уюштурулган Д 13.23.675 диссертациялык кеңешинин 13.00.02 - окутуунун тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн берилген Анарбекова Мариябүбүнүн "Болочок мугалимдердин орто мектепте физика боюнча класстан тышкаркы иштерди уюштуруу компетенттүүлүгүн калыптандыруу" деген темада диссертацияны кабыл алууну сунуш кылат. И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети менен Ж. Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин алдындагы педагогика илимдеринин доктору (кандидаты) окумуштуулук даражасын ыйгаруу боюнча уюштурулган Д 13.23.675 диссертациялык кеңешинин 13.00.02 - окутуунун тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн берилген Анарбекова Мариябүбүнүн "Болочок мугалимдердин орто мектепте физика боюнча класстан тышкаркы иштерди уюштуруу компетенттүүлүгүн калыптандыруу" деген темадагы диссертациялык иши боюнча билдирүүсүн, суроолорго берген жоопторун жана жарыш сөзгө чыгып сүйлөгөндөрдүн пикирлерин угуп, талкуулап, төмөндөгүдөй:

ТОКТОМ КЫЛАТ

1. Анарбекова Мариябүбүнүн "Болочок мугалимдердин орто мектепте физика боюнча класстан тышкаркы иштерди уюштуруу компетенттүүлүгүн калыптандыруу" деген темадагы диссертациялык иштин актуалдуулугун жана практикалык багытталуусун эске алуу менен, коюлган маселелердин мазмуну, сунушталган жоболор жана корутундулар, 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы жана методикасы (физика) адистигине туура келет жана аякталган диссертациялык иш деп эсептелсин.

Анарбекова Мариябүбүнүн "Болочок мугалимдердин орто мектепте физика боюнча класстан тышкаркы иштерди уюштуруу компетенттүүлүгүн калыптандыруу" деген темадагы диссертациялык иши боюнча эксперттик комиссиянын корутундусу бекитилсин.

2. **Жетектөөчү мекеме** катарында Талас мамлекеттик университетинин математика, физика жана информатика кафедрасы бекитилсин.

Расмий оппоненттери катары: Заманбап маалыматтык коммуникативдик технологиялар институтунун педагогикалык чеберчилик факультетинин деканы педагогика илимдеринин доктору, профессор Бабаев Дөөлөтбай Бабаевич жана И. Раззаков атындагы Кыргыз мамлекеттик техникалык университетинин энергетикалык факультетинин физика кафедрасында педагогика илимдеринин кандидаты Байболотова Бурул Бектурсуновна дайындалсын.

3. И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети менен Ж. Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин алдындагы педагогика илимдеринин доктору (кандидаты) окумуштуулук даражасын ыйгаруу боюнча уюштурулган Д 13.23.675 диссертациялык кеңешинде диссертациялык иш коргоого сунушталат. Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу Улуттук аттестациялык комиссиянын сайтына коргоо жөнүндө кулактандырууну жарыялоого, авторефератты басып чыгарууга уруксат берилсин.

Төрага: Ушул чечим кабыл алынсын десениздер, добуш берип коюңуздар; «макул»- баары «каршы»-жок, «калыс»-жок.

Чечим бир добуштан кабыл алынды. Кеңештин жыйынынын отуруму жабык деп жарыяланат.

Диссертациялык кеңештин төрагаеы,
педагогика илимдеринин доктору, профессор

Чоров М.Ж.

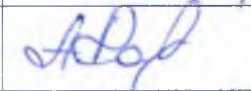

Диссертациялык кеңештин катчысы,
педагогика илимдеринин доктору, доцент

Чалданбаева А.К.

13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн **Анарбекова Мариябүбүнүн** диссертациясынын алдын ала коргоосу боюнча И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин жана Ж. Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин алдындагы педагогика илимдеринин доктору (кандидаты) окумуштуулук даражасын ыйгаруу боюнча уюштурулган Д 13.23.675 диссертациялык кеңештин мүчөлөрүнүн диссертациялык кеңештин 2024-жылдын 7-майындагы № 7/1 жыйынына

КЕЛҮҮ БАРАГЫ

№	Фамилиясы, аты, атасынын аты	Окумуштуулук даражасы, адистигинин шифры	Жыйынга келгендиги (колу)
1.	Чоров Маматкан Жетимишович (төрага)	п.и.д., 13.00.02	
2.	Раимкулова Ажар Супуровна (төраганын орун басары)	п.и.д., 13.00.08	
3.	Чалданбаева Айгуль Кушчубековна (окумуштуу катчы)	п.и.д., 13.00.02	
4.	Алимбекова Гульшахан Бершинбек кызы	п.и.д., 13.00.08	—
5.	Бабаев Доолотбай Бабаевич	п.и.д., 13.00.02	
6.	Байсеркеев Аскарбек Эсенович	п.и.д., 13.00.02	
7.	Беркимбаев Камалбек Мейирбекович	п.и.д., 13.00.08	—
8.	Болджурова Ишенкуль Садыковна	п.и.д., 13.00.08	
9.	Мамбетакунов Эсенбек	п.и.д., 13.00.02	
10.	Мааткеримов Нурсапар Оролбекович	п.и.к., 13.00.02	
11.	Сияев Таштанбек Монолдорович	п.и.д., 13.00.02	—
12.	Субанова Мейлкан Субановна	п.и.д., 13.00.02	

13.	Сыдыхов Бахыт Дикамбаевич	п.и.д., 13.00.08	—
14.	Чилдибаев Джумадил Байдильдаевич	п.и.д., 13.00.02	—
15.	Сатыбекова Майрамкул Абдыкуловна	п.и.к., 13.00.02	<i>М. Сатыбекова</i>
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			

Диссертациялык кеңештин
окумуштуу катчысы, п.и.д., доцент

Чалданбаева А.К.

Чалданбаева А.К.

*Тезгисиз чечимдер диссертациялардын № 13.23.675
жеткери менен
жетекчиси*

И. АРАБАЕВ атындагы КЫРГЫЗ МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТИ
КЫРГЫЗСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ им. И. АРАБАЕВА
КОЙ ТАМГАСЫН ТАСТЫКТАЙМЫН
ПОДПИСЬ ЗАВЕРЯЮ

А.К. Чалданбаева